

VÉGJÁTÉK A DUNA MENTÉN

Magyarország német megszállása

- 1943 április: Hitler követelte Kállay lemondását
- 1944 március 19.: német megszállás: Margaréta terv
- Ok: Magyarország stratégiai fontossága megnőtt
- Horthy: Klessheimbe rendelik tárgyalni, a vezérkari főnökkel

SZTÓJAY DÖME MINISZTERELNÖK: 1944. MÁRCIUS 22. – 1944. AUGUSZTUS 29.

- Horthy megtartja a kormányzói címét és kinevezi a volt berlini követet
- A honvédségnek a kormányzó megtiltotta az ellenállást
- Veessenmayer: német követ és teljhatalmú birodalmi megbízott az ország irányítója
- német csapatok: nem nagy létszám
- Gestapo: bevonulása: ellenzéki politikusok bebörtönzése
- az államapparátus együttműködött a megszállókkal
- az első magyar hadsereg kiküldése a frontra
- az ellenzéki pártokat betiltják, szakszervezeteket kormánybiztosi ellenőrzés alá vonják;
- 1944. május: Magyar Front megalakulása: demokratikus erők – Kisgazdapárt, Szociáldemokraták, kommunisták, Nemzeti Parasztpárt, kereszténydemokraták
- náciellenes sajtótermékek betiltása
- gazdaság: német irányítás alatt
- gazdasági kirablás (hitelért szállítunk): bányászat, olaj, bauxit, mezőgazdaság, ipar, közlekedés
- 1944 áprilisától állandósulnak az angol bombázások
- Zsidóüldözések: Eichmann személyes irányításával
- Zsidó csillag viselése kötelező
- A zsidóság deportálása, gettók – a vidéki zsidóság (440 ezer fő) pusztulása
- nem lehetnek szellemi pályán
- műhelyeket és üzemeket elveszik – keresztény igénylőknek adják át
- nyilas államtitkárok közreműködése: Baky László, Endre László
- 1944 július 6 Horthy leállítja a deportálást
- ok: nemzetközi tiltakozás és a második front megnyitása
- Köv.: a budapesti zsidók megmenekülnek

LAKATOS GÉZA MINISZTERELNÖK: 1944. AUGUSZTUS 29. – 1944. OKTÓBER 16

- Ok.: 1944. augusztus 23. Románia átállása – román támadások Székelyföld ellen
- Augusztus 27.: a 2. ukrán front átlépte a magyar határt
- Cél: az ország háborúból való kiugrását megvalósítani
- szeptember 5.: Dél-Erdély elfoglalására vezényelték a II. magyar hadsereget - néhány nap alatt összeomlott;-köv.:
- Horthy belátta: csak Szovjetuniótól lehet fegyverszünetet kérni - Faragho Gábor tábornok vezette küldöttség;
- 1944. október 1.: titkos fegyverszüneti tárgyalások Moszkvában
- de a feltétel nélküli fegyverszünetet csak október 11-én, Szeged elfoglalásakor fogadják el
- Magyarországnak vissza kell vonulnia az 1937-es határai mögé, s azonnal hadat kell üzennie Németországnak;
- A kiugrást nem készítik elő:
- 1944. október 15 Horthy rádióbeszéde (nem egyértelmű):
- németbarát tisztikar nem hajtja végre + németek elfoglalják Budapestet;
- Budapest városparancsnokát és Horthy fiát az SS elrabolja
- szeptember folyamán a nyilasok már megkezdték a hatalomátvétel megszervezését
- Dálnoki Miklós Béla 20.000 katonájával átáll; - az oroszok hadifogolynak minősítik

SZÁLASI FERENC (MINT NEMZETVEZETŐ) MINISZTERELNÖK: 1944. OKTÓBER 16. – 1945. MÁRCIUS 28. - NYILAS RÉMURALOM

- Horthy kinevezi Szálasi, majd lemond - letartóztatják
- német és nyilas csapatok megszállták a főváros stratégiai fontosságú pontjait
- Szálasi bejelentette a rádióban a hatalomátvételt és a háború folytatását.
- megalakította a Nemzeti Összefogás Kormányát
- Szálasi elvileg totális diktatúrát vezetett be, de gyakorlatilag a németek bábja volt
- államapparátus megmaradt + hadsereg és gazdaság is a németeknek dolgozik
- Szálasi intézkedési: meghirdette a totális háborút
- 14–70 éves korig katonai mozgósítás;
- Németországba akar szállítani minden élelmiszert és nyersanyagot;
- 1944. nov. 9. Megalakul a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottsága (Bajcsy-Zsilinszky Endre vezetésével) fegyveres felkelést terveznek a nyilasok ellen (árulás miatt elfogják és a vezetőket halálra ítélik)
- Kivégzések: Kiss János, Nagy Jenő, Tartsay Vilmos
- december 24.: Sopronkőhidán Bajcsy-Zsilinszky Endrét
- Megfélemlítés: a nyilasok és németek által ellenőrzött területen fékevesztett terror tombolt.
- halálmeneteket indítottak a koncentrációs táborok felé
- Amikor a vasúti közlekedés megszűnt, körülbelül 70 ezer zsidót hajtottak gyalogmenetben Németország felé
- Mindennaposak voltak a brutális kivégzések, a tömeges vérengzések
- A polgári lakosság kiszolgáltatottá vált a nyilas terrorcsapatoknak
- 100 000 budapesti zsidót pusztítottak el alig négy hónap alatt, miközben a Vörös Hadsereg körbevette a fővárost
- Zsidókat segítők: Raoul Wallenberg svéd követségi titkár, Angelo Rotta pápai nuncius, Carl Lutz svájci konzul, a Nemzetközi Vöröskereszt
- A nyilas vezetőség – miközben jelentős erőket hagyott Budapesten, hogy a végsőig tartsák a fővárost – nyugatra menekült – Szálasi Ausztriában fogták el az amerikaiak
- Magyarország hadszíntér
- A 2. és a 3. ukrán front szabadítja fel az országot, de ellenséges területként kezelik
- Debrecen térsége: a háború egyik legnagyobb tankcsatája
- Budapest ostroma: 1944. december 24-1945. február 13.
- A németek Budapest összes hídját lerombolták
- Székesfehérvár térsége: német ellentámadás - összeomlik
- Hitler: „végsőig kitartás”, felperzselt föld taktikája, Budapest erőd védelmezése házról házra
- Az ország teljes kirablása: műkincsek, a Nemzeti Bank aranykészlete, hidak, vasútvonalak lerombolása
- 1945 áprilisában szabadította fel az országot a Vörös Hadsereg

Megszállás és felszabadítás

A szovjet hadsereg több hónapos, 150 000 halottat követelő küzdelem után foglalta el és szabadította fel Magyarországot. Ez hadviselés szempontjából megszállást jelentett. Az ellenséges német és magyar katonai erőtől kellett elfoglalnia Magyarország egész területét, hogy tovább nyomulhasson Ausztria és Németország felé. Magyarország hadművelési terület volt, két hatalmas hadseregcsoport, a második és a harmadik Ukrán Front közvetlen hadtápterülete, tehát Magyarország minden erőforrása a szovjet csapatok igényeit szolgálta. Másfelől a Vörös Hadsereg a fasiszta Németország csapatait győzte le, és a nyilas kormányzatot fosztotta meg hatalmától, ezzel felszabadította Magyarországot a náci és nyilas rémuralom alól. Ugyanakkor Magyarországon a szovjet hadsereg súlyos és tömeges atrocitásokat követett el: erőszakoskodások, rablások (zabralás) kb. 180 000 magyar és mintegy 80 000 német anyanyelvű lakos deportálása kényszermunkára (malenykij rabót). A szovjet Vörös Hadsereg egy diktatórikus állam hadserege, melynek célja a saját érdekszférájának Magyarországra való kiterjesztése volt, ennek érdekében a SZEB (Szövetséges Ellenőrző Bizottság) vezetését a Szovjetunió sajátította ki. Formailag a SZEB az 1945.

január 20. aláírt fegyverszüneti egyezmény betartását ellenőrizte, valójában azonban az ország egész gazdasági és politikai életét felügyelte, közvetlen beleszólási joggal minden kérdésbe. 1945. január 20. Moszkvában aláírt fegyverszüneti szerződés értelmében Magyarország megszüntette a hadiállapotot a szövetségesekkel, vállalta, hogy hadat üzen Németországnak, és jóvátételt fizet, valamint fedezi a szovjet megszállás minden költségét.

<https://zanza.tv/tortenelem/masodik-vilaghaboru/magyarorszag-ii-vilaghaboruban>

<https://zanza.tv/tortenelem/magyarorszag-1945-1956-kozott/magyarorszag-ii-vilaghaboru-utan-1945-1948-ig>